

FORMATION OF CIVIC EDUCATION THROUGH THE METHOD OF PROJECT ACTIVITY IN KINDERGARDEN

Rumyana Dimitrova Minkova

Trakia University - Stara Zagora Bulgaria, rumianaminkova26@abv.bg

Abstract: The article examines the essence of civic identity, its structure in preschool age and the formation of this quality through the method of project activities. One of the main characteristics of the new paradigm of contemporary education is a transition from the educational concept of acquiring knowledge and skills necessary for activities under normal conditions to the concept of developing personalities in education, structuring systems for continuous formation of creative thinking and development of creative activity of preschool children. In the conditions of project activity, not only social skills are developed, but also such personal traits as responsibility, independence, partnership are developed. The project unites children, they acquire teamwork skills, ability to focus on team goals, take responsibility for the overall result. Project activity is an effective tool for developing motivation for cooperation. The main goal of the project method in preschool institutions is the development of a free creative personality of the child, which is determined by the tasks of the development and the tasks of the research activity of the children. The child can feel like an explorer.

Introducing children to project activities provides a unique opportunity to gain knowledge about the natural, material and spiritual wealth of society in an interesting practical work.

A great potential for organizing pedagogical interaction in the process of civic education is the formation of civic consciousness with the help of the project method, which is creative, developing, interesting for the participants, because includes a set of research, searching, problem-solving methods and allows to get a specific result in a certain period of time. The goal of the project method in the kindergarten is the development of a free creative personality of the child, which is determined by the research activity of the children. On *praktika*, it allows us to apply the principles of dialogism, joint cooperation, creativity.

Keywords: civic education, project activities, children, kindergarten, social sciences.

ФОРМИРАНЕ НА ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ ЧРЕЗ МЕТОДА НА ПРОЕКТНАТА ДЕЙНОСТ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Румяна Димитрова Минкова

Тракийски университет – Стара Загора България, rumianaminkova26@abv.bg

Резюме: Статията разглежда същността на гражданската идентичност, нейната структура в предучилищна възраст и формирането на това качество чрез метода на проектните дейности. Една от основните характеристики на новата парадигма на съвременното образование е преход от образователната концепция за придобиване на знания и умения, необходими за дейности при нормални условия, към концепцията за развиване на личности в образованието, структуриране на системи за непрекъснато формиране творческо мислене и развитие на творческата активност на децата в предучилищна възраст. В условията на проектна дейност се развиват не само социални умения, но се развиват и такива личностни черти като отговорност, независимост, партньорство. Проектът обединява децата, те придобиват умения за работа в екип, способност за фокусиране върху целите на екипа, поемат отговорност за общия резултат. Дейността по проекта е ефективен инструмент за развитие на мотивация за сътрудничество. Основната цел на метода на проекта в предучилищните институции е развитието на свободна творческа личност на детето, което се определя от задачите на развитието и задачите на изследователската дейност на децата. Детето може да се почувства като изследовател.

Запознаването на децата в дейностите по проекти предоставя уникална възможност да натрупат знания за природните, материални и духовни богатства на обществото в интересна практическа работа.

Голям потенциал за организиране на педагогическо взаимодействие в процеса на гражданското образование е, формирането на гражданско съзнание с помощта на проектния метод, който е творчески, развиващ, интересен за участниците, т.к. включва набор от изследователски, търсещи, проблемни методи и позволява да се получат конкретен резултат за определен период от време. Целта на метода на проекта в детската градина, е развитието на свободна творческа личност на детето, което се определя от изследователската

дейност на децата. На практика той ни позволява да прилагаме принципите на диалогизъм, съвместно сътрудничество, креативност.

Ключови думи: гражданско образование, проектни дейности, деца, детска градина, социални науки.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Личността се формира от ранна възраст въз основа на опита, натрупан в семейството, предучилищната, социалната среда. Средствата за възпитание на гражданско съзнание са цялата среда, атмосферата на предучилищна институция, съвместни дейности и проекти с възрастни, както и реално участие в живота на своя град, на своята страна. В същото време сътрудничеството на деца и възрастни в педагогическия процес, признаването на детето като субект на образователните отношения е много важен принципа на предучилищното образование.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

В предучилищна възраст, децата се отличават с висока емоционална впечатлителност, отзивчивост към всичко ярко и необичайно. Нестандартните уроци помагат да се задоволи нуждата на детето от развитие на интелектуална, мотивационна, емоционалната и други области.

Проектните дейности допринасят за развитието на когнитивните дейност на децата, се основава на ориентиран към ученика подход към обучението и образование, променливост; изгражда умения за сътрудничество и влияе на всички аспекти на личността на детето, обхващащи образователната среда, която не е регламентирана активност, режимни процеси и свободно време [Пантелеева,2015].

Проектите могат да бъдат инструмент за разрешаване на конкретни задачи или за извършване на определени промени в мислене, нагласи, подходи, дейности и др. Проектът е възможност за нетрадиционно решаване на даден проблем.[Михова ,2018].

Методът на проект е свързан с конкретизирането на методическите основи на гражданското образование на децата в предучилищна възраст с идеята за педагогически доминанти, които чувство на любов към родината, толерантност, формират ценности като: човек, природа, традиционна битова култура, екологична култура.

В детска градина решаването на програмните задачи се осъществява чрез тематично планиране, което допринася за ефективното и систематично усвояване на знания от децата за тяхното семейство, детска градина, родна земя, района, в който живеят, страна. Тези задачи се решават в процеса на организиране на различни видове дейности (игри, комуникативни, трудови, когнитивни изследвания, продуктивни, музикални и артистични, четене) и образователни дейности. В хода на тази дейност тя реализират проекти като: „Детска градина”, „Моето семейство“,..... Проектният метод позволява на детето да се почувства като изследовател. Детската градина има за задача „да запознае децата със социокултурните норми, традициите на семейството, обществото и държавата“. Решаването на поставения проблем е възможно само чрез комбинация от традиционни и иновативни форми на образователния процес в детската градина.

Дефиницията на понятията "проект" и "метод на проектите" е дадена от различни педагози и психолози, например "проект" се определя като:

Ограничена във времето целенасочена промяна на отделна система с установени изисквания за качество на резултатите, възможни лимити за разход на средства и ресурси и специфична организация [Виноградова, 2008].

Дейността по проекта се състои от следните етапи: проблематизиране, поставяне на цели, събиране на информация, планиране (съставяне на алгоритъм от действия), размисъл, представяне.

На всеки етап децата развиват специфични умения: да мислят самостоятелно, да намират и решават проблеми, като за тази цел привличат знания от различни области, развиват способността да предвиждат резултатите и възможните последици от различни решения и да установяват причинно-следствени връзки.[Ситова, 2021].

Проектната дейност се разглежда като системен компонент на образователния процес, което позволява да се изгради въз основа на подхода на проблема и дейността, обучението, ориентирано към ученика, и педагогиката на сътрудничеството. Според метода на проекта децата в предучилищна възраст „придобиват знания и умения в процеса на планиране и изпълнение на постепенно по-сложни практически задачи-проекти“.

Проектните дейности винаги са насочени към самостоятелна дейност на децата- индивидуални, групови, работа по двойки, които предучилищното образование извършва в период на определено време. Тази технология създава условия за прилагане на личностно ориентиран подход в гражданското образование на децата. Същността на тази педагогическа технология е да мотивира интереса на децата към проблема,

овладяване на необходимите знания и умения за решаването му, организиране на проектни дейности за решаване на проблема и в резултат на това практическото приложение на придобитите знания (продукт).

E.S. Polat дефинира метода на проектите по този начин. Това е начин за постигане на дидактическа цел чрез подробно разработване на проблема, което завършва с реален, осезаем практически резултат, проектиран по определен начин. Това е набор от действия на децата, решаване на значим за тях проблем, проектиран под формата на определен краен продукт. Основната цел на метода на проекта е да предостави възможност самостоятелно да придобиват знания в процеса на решаване на практически задачи, които изискват интегриране на знания от различни предметни области. [Полат,2004].

Телманова А. С. вярва, че „разработването на проекти трябва да включва идентифициране и формулиране на проблема, дефиниране на идеята за проект, последователно развитие на концепцията за проектиране и изпълнение на проекта“ [Телманова, 2019].

Методът на проекта може да се използва при работа с деца от предучилищна възраст. Той не позволява да определим целите на обучението, да формираме предпоставките за обучение и изследователски умения в съответствие с основните линии на развитие.

Използването на проектни технологии позволява на детето да развие поведение на търсене, сътрудничество, креативност, диалог, приятелство, толерантност и др. Уместността на проектните дейности се потвърждава в научните статии на съвременни учени. Шкел твърди, че методът на проекта е много ефективен, той дава на детето възможност да експериментира, да развива креативност и комуникативни умения, което му позволява успешно да се адаптира към променена ситуация [Филонов 1999].

Методът на проекта в гражданското образование е дидактически инструмент, който създава предпоставки за развитието на граждански чувства (любов към родината, уважение към историята, обичаите и традициите на родната страна) на предучилищна възраст за разбиране на новото, готовността на детето да действа положително както по отношение на роднините, така и по отношение на всички наоколо, включително представители на други националности. Благодарение на него, децата развиват чувство на гордост, повишава се самочувствието, има значителен напредък в развитието и формирането на морално и патриотично съзнание, морални качества и социализация на детето. Любовта към родния край, особено когато става дума за деца в предучилищна възраст, започва с местната история. От проучването на околността, родния град, дом. В предучилищна възраст децата попадат в проблемна и игрова ситуация, активират желанието си да търсят начини за разрешаване на проблемната ситуация, формират се първоначалните предпоставки за изследователска дейност.

Участието в проекта помага на детето да почувства своята значимост, да се почувства пълноправен участник в събитията, помага за укрепване на позициите на „Аз самият“, „Аз ще го направя“, „Аз мога да го направя“.

Участието на родителите играе важна роля при изпълнението на проектите. Включвайки родителите в работата по проекта, учителите в детските градини създават допълнителни възможности за разкриване на индивидуалните способности на децата, идентифициране на творческия потенциал на всички участници в проекта и разширяване на възможностите за изпълнение на проекта [Гинецински,2009].

Децата не само развиват положителна представа за своето семейство, но и гордост от родителите си и желание да участват в семейните дела, да следват съществуващите семейни традиции и да създават нови.

Благодарение на участието си в проекти децата развиват чувство на гордост, повишава се самочувствието, а тези деца, чиито родители са по-ангажирани в работата, имат значителен напредък в развитието.

Учителят може да използва проектните дейности, за решаване на различни образователни задачи, например формиране у децата на чувство за принадлежност към своето семейство, своята родина; формиране на основите на собствената сигурност и сигурността на околния свят; овладяване на общоприети норми и правила на поведение в обществото, норми и правила на здравословния начин на живот, развитие на емоционално и ценностно възприемане на произведения на словесното, музикалното и визуалното изкуство. [Жиенбаева,2013].

Проектът на учителя, е дейност, при която субектът е учител, а децата са организирани от него за участие в различни събития. Детският проект също се организира от учителя, но тук децата са субекти на дейност. Изпълнението на проекти по гражданско образование ни позволява да включим различни видове дейности на децата, допринася за развитието на собствената им познавателна активност, креативност, мислене, въображение, фантазия, комуникативни умения; стимулира развитието на самостоятелност и отговорност.

Образователните проекти се свеждат до основните четири етапа:

- 1.Подготвителен (целепологане). Етапът на поставяне на проблема (цел).
- 2.Разработване на план за действие за постигане на целта. На този етап се определя: какви източници на информация да се използват, към кого да се обърнат за помощ.
- 3.Изпълнението на проекта е практическата част.

4. Окончателен. - Представяне на продукта на проекта и дефиниране на задачи за нови проекти.

Управлението на проекта включва редица последователни действия и процеси:

- процес на вземане на решения в началото на проекта;
- процес на планиране (дефиниране на целите на задачите, начини за постигане на целта, критерии за успех и оценка на проекта);
- изпълнение - (координиране на хора и други ресурси за изпълнение на плана);
- процес на управление и контрол (мониторинг, измерване на напредъка на работата, определяне на необходимите коригиращи действия);
- процес на завършване;
- процес на анализ и оценка на резултата [Волобуева, 2014].

Видове проекти в предучилищното образование.

1. Изследователски и творчески. Децата експериментират и подреждат резултатите под формата на вестници, драматизация, детски дизайн (оформления и макети).
2. Ролева игра . Използват се елементи на творчески игри, децата влизат в образа на приказни герои и решават проблемите по свой начин.
3. Информационен (ориентиран към практиката) . Децата събират информация и я прилагат, като се фокусират върху социалните интереси (дизайна и дизайн на групата).
4. Творчески. Реализация на резултата от работата под формата на детски празник, детски дизайн и други. [Киселева, 2005].

В. Е. Кузьменко разработва теоретичната основа на проектната дейност с деца основа цел на която е обезпечаване на психологическото благополучие и здраве на детето постигнато чрез:

- Развитие на познавателните способности;
- Развитие на творческото въображение;
- Развитие на творческото мислене;
- Развитие на комуникативни умения. [Кузьменко, 2011].

Целта на проекта по гражданско образование е създаване на система за работа по морално и патриотично възпитание на деца в предучилищна възраст.

За постигането на тази цел могат да се поставят следните задачи:

1. Да проучи методическата литература и опита на напреднали учители по тази тема.
2. Създаване на предметно-развиваща среда в групата (създаване на патриотичен кът в групата, избор на дидактически игри).
3. Разработване и прилагане на модел на гражданското образование на децата в предучилищна възраст.
4. Провеждане на мониторинг, за да се определи нивото на морално и гражданско образование на децата в предучилищна възраст. [www.prodlenka.org/, 2017].

Темите и съдържанието на проектите за предучилищна възраст могат да бъдат много разнообразни. В зависимост от доминиращите методи - използвани в работата по проекта - игрови, творчески, познавателни, можем да предложим следната типология и тематика на проектите.

Изследователско- творчески : децата експериментират и след това резултатите се изготвят под формата на вестници, драматизация, детски дизайн.

Ролева игра (с елементи на творчески игри, когато децата влизат в образа на героите от приказка и решават проблема по свой начин).

Информационно-практически ориентирани: децата събират информация и я прилагат, като се фокусират върху социалните интереси (дизайн и дизайн на групата).

Творчески (формулиране на резултата под формата на детски празник, детски дизайн).

Нормативен (проекти за създаване на нови норми, спазване на правила в различни регулаторни ситуации: „Книгата с правилата за поведение на детето в детската градина“).

Смесени типове проекти в предметната област са интердисциплинарни, а творческите - единични проекти. [Гавриленко, 2022].

3. РЕЗУЛТАТИ

Очакваният резултат е подобряване на качеството на образователния процес, създаване на методически материали по този въпрос, търсене на нови, ефективни форми и методи за работа на децата, чрез дейности по проекти в детската градина. Придобиват се специални знания, умения, повишава се нивото на развитие на познавателната активност на децата, творческите способности.

4. ИЗВОДИ

Изводите, които можем да направим при анализ на съдържанието на дейностите по изпълнението метода на проекта по гражданско образование е , че децата имат устойчив интерес, когато се засяга лична тема и се разглежда историята- историята на града, историята на семейството и неговото родословие и други. Като препоръки можем да отбележим, задължителното отчитане на възрастовите особености на децата в предучилищна възраст при прилагане на метода на проекта .

5.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В детската градина, учебното съдържание по гражданско образование е съобразено с педагогическите цели и възрастовите особености на децата и то включва знания, умения, ценности, отношения, които въвеждат и ориентират децата в социалната среда, в която живеят: показват им и обясняват правилата на съвместен живот с другите, както и предоставят възможности за тяхното практикуване. Проектите могат да бъдат инструмент за разрешаване на конкретни задачи или за извършване на определени промени в мислене, нагласи, подходи, дейности. Методът на проекта винаги включва решаване на някакъв проблем, което, от една страна, включва използването на разнообразни методи, учебни пособия, а от друга страна, интегриране на различни знания и умения.

ЛИТЕРАТУРА

- Гавриленко, К -М И. (2022). Старший Воспитатель Муниципальное Дошкольное Образовательное Учреждение "Детский Сад № 15 Общеразвивающего Вида", Республика Коми, Г. Ухта- Использование проектной деятельности в нравственно-патриотическом воспитание детей дошкольного возраста.
- Гинецински, В. И. (2009) Съвременни образователни технологии: учебник / В. И. Гинецински.- М Издателство на КноРус,. - 432 с.
- Виноградова, Н. А. (2008). Образовательные проекты в детском саду. -М
- Волобуева, Л.М. (2014). Структура управления дошкольным образовательным учреждением / Л.М. Волобуева // Управление дошкольным образованием. –. –No 1. –С. 8-15.
- Жиенбаева, С.Н. (2013). Проектная деятельность -как инновационный феномен в дошкольном образовании/ С.Н. Жиенбаева, А.Д. Сыздыкбаева // Сибирский педагогический журнал. –No 6. –С.34-37
- Киселева, Л.С. (2005). „Проектен метод в дейността на предучилищна институция”.
- Кузьменко, В. Е. (2011) Проектный метод в деятельности дошкольного учреждения, www.ds82.ru/doshkolnik.
- Михова, Е.Ц. (2018).- Планиране и проектна дейност в детската градина -ДГ „Братя Грим“, Шумен
- Полат, Е.С., Бухаркина, М.Ю., Моисеева, М.В., & Петрова, А.Е. (2004). Нови педагогически и информационни технологии в системата на образованието. - М.,
- Пантелеева, Н.Г. (2015). Знакомим детей с малой родиной. – М.: Сфера,– 128 с
- Ситова, Е. В. (2021) Метод проектов в современном дошкольном образовании <https://www.art-talant.org/publikacii/45132-metod-proektov-v-sovremennom-doshkolynom-obrazovanii>
- Тельманова, А.С.(2019). Социально-культурные условия реализации междисциплинарных проектов в образовательном процессе организаций высшего образования в сфере культуры. Вестник Кемеровского государственного университета культуры и искусств.; Выпуск 46: 194 - 206.
- Филонов, Г. Н. (1999) Гражданско образование: реалност и тенденция на развитие / Педагогика.- № 8. - С. 45-51.
- <http://du2.kamenec.edu.by/ru/main.aspx?guid=4091>(2022).
- https://www.predmetnik.ru/conference_notes/285 (2022).
- <https://www.prodlenka.org/metodicheskie-razrabotki/273396-konsultacija-dlja-vospitatelej-nravstvenno-pa> (2017)